

RĂVAȘUL

Editor și redactor resp.:
Petru P. Barițiu

Adresa: **Jokai u. 6.**
Pe 1 an (52 nri de câte 16 pag.) 6 cor.
Pe o jumăt. de an (26 de nri) 3 cor.

Intemeietorul foii:
Dr. E. Dăianu.

Un glas pustiu.

Zădarnic resună
și munții și valea
In vaer și jale,
Zădarnic se frînge 'n
echouri cântarea
Din triste cavale,
Căci glia trudită
crușită de sânge
In vremuri bătrâne,
Tot moartă remâne,
nu simte, că plînge
Un neam fără pîne.

Se rumpe 'n durere
și struna 'ncordată
Pe inima amară;
In pirotă neagră
năluci mi-s'arată
Și zile de ocară.
Cu lacrimi amare
îmi ud bucătura
Lihnit, fără vlagă;
Fiorul vieții
îmi sacă făptura
Și firea întregă.

Se curmă urzeala
vieții cercate,
Se surpă pîdmolul
Sub neamul, ce 'n vaer
și 'n visuri se sbate
Pîndindu-și ogorul.

Și gânduri haine
mă scurmă la minte,
Iar grija de mîne
Mă alungă în lume,
de mi-se 'nfierbinte
Chiar sângele 'n vine!
Mă usc fără yreme,
ca floarea 'n cunună,
Văd neagra osîndă,
Ce-mi străjuie pragul
și vatra străbună
Și dă s'o cuprindă.
E 'n taină ogorul,
când nu-i zor într'ansul;
In lipsa păgână
Hambarele-s goale;
pustiul și plînsul
Domnește la stîna.
Strivit de durere,
de lipse amare
Hoinar plec în lume,
Pe plaiuri străine
să caut alinare
Și visuri mai bune
In urmă-mi las vaer,
năcazurî o mie;
Plîng însu-mi de jale,
Cînd gândul mi-aduce
coliba pustie
Pe trista mea cale.

Ion Roșioru.

Crestături.

— **Biserica maghiară unită și neunită!** Eată noul punct de program cultural al guvernului, sub călăuzirea contelui Apponyi, punct care s'a proclamat, în parte ca și realizat, în ședința din 18 Ian. a dietei, și despre care zierele naționale nu știu nimic, nici chiar *Lupta* n'a înregistrat decât 1 $\frac{1}{2}$ șir *petite*. Am dat știrea despre trecerea credincioșilor gr.-cat. din Sătmar, altfel maghiarizați, la biserica gr.-or. Știrea a fost remarcată, iacronic și cu vădită bucurie, la Arad. Ce-ream o deslușire dela Sibiiu, și »Tel. Rom.« a răspuns loial, că acolo nu se știe nimic. Nu! Pentru că noii credincioși gr.-or. se vede nu se vor anunța la Sibiiu, ci ei vor fi începătorii *nouei biserici gr.-or. maghiare*, pe care ministrul Apponyi a anunțat-o ca fapt în Dietă. Eată, după stenogramele oficioase, ce a zis D. ministru în ședința din 18 Ian. respunzând lui Bánffy, și lui Ugron. Lui Bánffy, care întreba că făcut'a ceva pentru acei gr.-or. cari nu-s nici Români, nici Sârbi? îi răspunde:

»...Da am făcut; am început deja acțiunea în direcția, ca *aceia* să se poată organiza cum se cade, și astfel să ajungă în posesiunea drepturilor ce li-le garantează legea. Firește lucrul e numai la *începutul începutului*, dar în cauza aceasta am făcut deja, și voi face, și chestiunea voi rezolva-o...«

Lui Ugron, care se interesa de gr.-catolicii maghiarizați, i-a răspuns:

...pentru liniștirea lui pot să spun, că și aceasta chestiune am pornit-o și *nădăjduesc*, că voi ajunge, cu conlucrarea tuturor factorilor competenți, o astfel de rezolvare, care va liniști pretensiunile patriotismului și va satisface și simțemintelor naționale ale acelor compatrioți, a căror aparținere la națiunea maghiară nu o va mai primejdiu faptul că sunt

gr.-catolici și de limbă maghiară»..

Nu ne mirăm, în acest moment, atât de contele Apponyi, cât de naționaliștii noștri, din dietă și dela ziare, cari trec așa ușor, pe lângă astfel de declarații, și nici nu le iau în seamă, nici în dietă, nici la gazetă. Poate un nou simptom al orientării noastre în politică!?

— Un avânt puternic de *jertfire* pentru *cultura românească* se vedește îmbucurător în viața noastră publică. Jertfele frumoase pentru catedrala din Sibiiu, catedrala din Arad, și alte multe mai mărunte, n'au stors toată puterea oamenilor conștii de scopul nostru. Durere că nu în *toate* părțile se vedește în aceeași măsură această pornire. Pentru biserica cea nouă din Cluj în anul 1906 s'au adunat creștărește suma de 1805 cor. 10 fil. În aceasta se cuprinde însă și darul celui om de inimă, Stroe Belloescu, care singur a făcut mai mult decât toți ceilalți mulți. E drept că în același an s'a adunat și pentru repararea vechii biserici, alui Bob, suma de 1662 cor. 74 fil. în care se cuprinde și darul de 1000 cor. al I. P. Metropolit Victor. Altfel jertfesc însă Români noștri din alte părți. Nu de mult am vestit că »Auraria«, banca din Abrud a dat 20,000 cor. pentru o școală de fete acolo. Mai putem adăuga următoarele informații, ce avem: banca »Crișana« din Brad a dat 50,000 cor. pentru gimnaziul din Brad. Comuna Gales, a dat din prețul pădurilor, 50,000 cor. pentru școală; asemenea în Seșiștea Sibiiului s'a merit pentru scopurile școlii 150 mii coroane. În comuna Mercurea s'au adunat pentru gimnaziul din Brad aproape 2000 cor. și toți membri direcțiunii băncii s'au îndurat a-și da taxele de membri spre acelaș scop. Eată pilde bune, dela ai noștri luate, care ar trebui să miște toate inimile pentru a jertfi și la altarul culturii noastre din cea ce le-a dat D-zeu!

— Se lucrează pentru un tren electric între *Oilău* și *Cluj* »Erd. Hiripal« inzistă pentru plan, și cere un asemenea tren și până la Mociu și Gherla. Asemenea toate orașele din Ardeal ține să-și lege bine ținuturile lor cu comunicații ușoare, pentru a-și înlesni și ieftini traiul, e ...și pentru alte scopuri de *traiu* mai înalt. »Mai puțină politică, mai puțină hărțuială locală și mai multă lucrare folositoare« — zice. De ar înțelege și ai noștri, cari în loc să lege provincia de centre, caută a *desbina* puterile din centre.

— Povestea veche despre lupul și mielul s'a repetit în atâtea ediții dela Esop încoace. Eată o nouă variantă în »Erd. H.« — Mociu, 8

lan. A doua zi de Crăciunul românesc. (Micul Esop zice consecvent »valah« — oláh) Marția e de obicei târgul săptămânal în satul nostru. Atunci din întreg ținutul vine poporul și vinde — cumpără, de ce are lipsă. E mișcare pretutindena și provincia ia înfătoșare orășanească. Și azi e Marți, dar totul e liniștit. Abia se vede câte un om pe uliță. Numai Românii, cari merg la biserică, mai impreștrețiază albimea monotona a drumului. E Crăciunul românesc. Nici odată n'am văzut așa limpede ca acum, că pe Câmpie e lume românească; și în centru ținutului e lume românească, d'apoi afară, pe sate !«... — Și încheie: *Primejdia valahă amenință câmpia!*

Din bătrâni.

Pe un evangheliar slavon tipărit la Lemberg 1681, din biserica din Zagra: Aceasta carte anume Evanghelie de preas-tol au cumpărat Hurgea Dumitru și cu jupăneasa s'a Lupa drept 12 florinți să le fie pomană moșilor, strămoșilor până la al 7-lea rod și au dat în sfânta biserică la hranul sfintei prepodolnei Paraschiva z selo Zagra ear cine s'ar hi ispiti să-o ea să hie afurisit de 318 de părinți sfinți cari au fost la acele sfinte soboară din Nikea și să hie preclat și procleat și să-i să verse mațele ca a lui Arie sau capul, ear atunci au fost crai feciorul lui Apaki Mikai archiepiscop Teofil și birău în Bistriță Suci Simon și protopop Stefan ot Năsăud și popa Simion și Matei. Anii Domnului 1697 Zagra și făt de biserică Gavril al Mariei.

*

Pe un molitevnic din Feleac: Când au fost anii Dlui Hs. 1697 au cazut smidă mare și au sfărâmat munca creștinilor mița juni 13 zile când au fost soborul lui Archangel Gavril.

Revista „Răvaşul“

Abonament pe an 6 cor.
În România și străinate 8 cor.

Sufletul românesc.

Așa-i de greu să uiți iubirea
Și să areți că o ai uitat.

Olga D. Poruțiu.

Regretata Olga Dorina Poruțiu pe lângă calitățile sale personale, calități alese ale unui spirit de elită, reprezintă și tipul inteligențelor ardelenne ajunse de a binele sub înriurirea culturii maghiare. Ea era ca și adoptată la o distinsă familie neaoșe ungurească, aristocratică prin naștere și educație, dar înrudită cu familia Poruțiu.

Românește vorbea destul de bine, însă scria greu, cu toate că-și dădea toată silința; pe când ungurește scria ușor și cu o frumusețe de stil, ce apropia pe cei mai buni scriitori moderni ai Ungurilor. A și fost laudată de d-l Rákosi Jenő, sufletul celui mai de frunte ziar maghiar, în care foarte adeseori figura numele româncei din Almașul-mare. Și cu toată influința mare a culturii ungurești, sufletul ei a rămas românesc, neatins în firea și caracterul său, ori cât de puțin s'a putut adapta, cu forma literară, credeului ce mărturisia.

Dovadă între altele multe, și răspunsul ce l'a trimis ea ziarului »Bud. Hir.« în anul 1903, ca să contesteze, că în literatura noastră ar exista un spirit unguresc. E un fenomen rar acesta, care trebuie să ne întărească în credința nestrămutată ce avem despre vitalitatea noastră, deși — de altă parte — nu trebuie să ne facă prea încrezători și de aceea departe de a imita pe fata română crescută în zona culturii ungurești, trebuie să căutam a ne adăpa sufletul la izvoarele culturii și literaturii noastre proprii. Eată în traducere

fidelă scrisoarea regretatei O. Dorina Poruţiu, adresată d-lui Rákosi Jenő*).

Domnule Redactor! In nr. dela 1 Ian. a. c. al ziarului »Budapesti Hirnap«, am cetit cu interes articolul lui Abbé: »spirit maghiar în literatura română«. Şi acum condeiuul meu e purtat de dorinţa de a dovedi lui Abbé *adevărul* şi a da şi Ilustrităţii Voastre un cuvânt de răspuns, ca unei distinse personalităţi conducătoare a literaturii maghiare. Daţi-mi voie să Vă spun, că nici DVoastre — a cărui scrisoare plăcută adresată mie, o păstrez ca o amintire şi fiecare şir îl cetesc şi recetesc cu atenţiune simpatică — şi nici d-l Abbé nu aveţi toată dreptatea. Pentrucă în literatura română nu s'a vîrit spiritul maghiar şi ea nici nu are lipsă ca să împrumute sau să iee pe furiş spiritul altuia. Fiindcă nu numai la singuratici ci şi în întregimea poporului românesc viază, pulsează poezia sa proprie, melancolică, spiritul aceleia. Ea a moştenit-o aceasta din vremuri străbune, cum şi-au moştenit vechile familii vestite numele lor bun, nobleţa şi moşia lor; şi şi-a păstrat-o şi o păstrează şi va lăsa-o urmaşilor ca un talisman de moştenire. Aduge la aceasta melancolie încă mizeria, lipsa cea mare, mii şi mii de lupte, ba la cei învăţaţi şi mai talentaţi gândurile prozaice ale traiului zilnic şi — de câte ori! — durerea pentru lipsa ori cărei izbânde pretutindenea.

Fiecare colţ al acestui drag Ardeal, fiecare stîncă cu muschi, fiecare pădure seculară şoptitoare de poveşti, fiecare brad veşnic verde, ce se înalţă pîn la cer, valurile lucitoare, argintii, şerpuitoare ale fiecărui râu, ce trece pe aici, căile şi potecile ce duc departe-departes printre stînci, aerul plin de miremele fânului de curând cosit, tradiţiile şi legendele lui, toate-toate fac să înmugureze, să vieze în sufletul cald al poporului românesc poezia sa şi spritul seu propriu.

Precum raza soarelui nu trebuie să împrumute de altundeva pulbera de aur, aşa nici literatura română nu trebuie să meargă în vecini după spirit, după idei, doar are şi azi la îndemână, în sine însaşi, isvor mare, nesecat, ce-i dă material bogat şi preţios de prelucrat.

Pentrucă cine învaţă pe ţăranii aceia, cari departe unii de alţii păstoresc prin munţi, sau plugăresc pe dealuri şi cari cei mai mulţi încă nu ştiu scrie şi ceti, ca ei singuri să-şi cânte aşa de frumos năcazurile, dragostile, bucuriile trecătoare?

*) In nrii viitori vom publica ceva din scrierile româneşti ale regretatei scriitoare. »Răvaşul«.

Cine le pune pe buzele lor tremurătoare de frig — de multe ori ah şi de foame, — aceste doine jalnice, cari sună așa:

Bucurie, bucurie
 Vorbă frumoasă pustie,
 În tot locul te-am cătat
 Nicăiri nu te-am aflat
 De te-am întâlnit vr'odată
 Într'o dragoste curată.
 Tu ești iute ca un fulger
 Nu ești totdeaunaINGER
 Că tu te lupți cu tot omu
 Ca noaptea visul cu somnu.
 Nu ești alta numai ceață
 Rămas bun a rnea viață
 După tine nu mai umblu
 De-oi fi rece ca și plumbu.

Plângeți ochi și lăcrimați
 Că voi sunteți vinovați
 Ce vedeți nu mai lăsați
 Ce iubiți nu mai uitați.

Săracă inima mea
 Mult trăiești cu voie rea,
 Rabdă-te inima mea
 Că nu-i trăi cât lumea
 De-i trăi o zi sau două
 Și ti-i topi ca și-o rouă
 Că și roua se topește
 Dacă soarele lucește...

(Din colecția mea de versuri populare I. e un cântec mai vechiu, bine cunoscut, arangeat și pe note; (se ascrie fericitului Metropolit Șuluțiu. Red.), II. e de dat mai recent.)

Drept că mulți din cei mai aleși au învățat timp mai îndelungat în școli ungurești, învață și acum mulți. Dar au acum și Românii câteva temeieri — drept că numai temeieri, și puțină zidire, pentru că săracul, cel ce umblă pe jos numai pas de pas poate înainta. Dar și dintre ei, cei ce au modru mai bunșor, ori au ajuns la un stipendiu mai de samă, adecă au mai puțină luptă cu traiul, se duc ca și ori care dintre Unguri, ca să-și sporească știința și să-și înavuțească cunoștințele, să-și poleiască sufletul — la universitățile vestite din străinătate, prin locurile cari impart știința de renume, pentru că acolo și astfel, se poate căpăta știința, așa se poate stimpera setea de știință și aceasta e care poleește poezia eternă a sufletului și spiritul ei. Dar în care suflet nu este însușirea proprie a spiritului poeziei, în acela nu se poate planta, nu se poate prinde spiritul altuia, întocmai precum în stâncile munților nu se poate sădi palmierul, ca să se cultive acolo.

Școala cea bună este numai peatra de tocilă, care cizelează diamantul, ea nu-i poate da strălucirea și valoarea de diamant, dacă nu o are.

Ori care scriitor, de ori ce naționalitate ar fi — ne place și-l admirăm, dacă armonizează cu spiritul, cu sufletul, cu personalitatea noastră și își îmbracă frumos ideile, știința, luptele, suferințele și forma fermecată a bucuriilor sale; pentru aceea însă noi nu putem lua pe noi hainele lui. Și eu admir pe

baronul Eötvös, Jókai, Arany, Petöfi, Vörösmarty; iubesc operele lui Pekár, Malonyai, Herczeg (şi am de gând să traduc din ele pe româneşte, cât mai curând) îi cetesc cu plăcere, după cum cetesc şi caut să-i pătrund până la amănunte, pe Shakespeare, Schiller, Heine, sau cel mai adorat, care pe ceriul literaturii române străluceşte într'o lumină veşnică ca şi luceaferul »Hyperion«, — Eminescu, sau dulcele Alexandri, care pe lungi-lungi fire de aur înşiră mărgăritare. Operele acestor mari spirite sunt comori delicios de dulci, cari destilează gândiri fermecate, fulgerător strălucitoare, dar totuşi e cu neputinţă ca să ne sfărşim din ele şi pentru noi nişte miezuri.

Tot asemenea cu neputinţă este, ca spiritul unei naţiuni să fie conducător unei alte naţiuni, pentru că chiar şi când armonizează, fieşte care merge pe calea sa, condusă şi cărmuită de ideile, idealele, simţirile sale, de spiritul său propriu, fieşte care învaţă, scrie, gândeşte şi luptă în felul său.

Aceasta o susţine un muncitor foarte mic al literaturii române, aparţinător sexului mai debil, care ceteşte cu drag şi fidel literatura maghiară, adecă eu; chiar şi eu, care de micuţă, mi-am făcut educaţia împreună cu unica copilă a unei din cele mai vechi familii aristocratice maghiare, cu spirit de elită. Aceasta aserţiune nu e statuie aşezată pe o temelie de ştiinţă; ci e cuvântul simplu al unei fete, care din experienţa caldă a sufletului său a luat adevărul spus.

Almaşul-mare, 2 Ian. 1903

Olga Dorina Poruţiu.

Echouri.

»Biserica lui Bob în Cluj«.

»Intr'o frumoasă broşură, păr protopop Dălanu strânge articolele sale despre biserica lui Bob în Cluj, interesantă contribuţie, spriginită pe scrisori contimporane, la istoria înălţării clădirilor bisericesti de piatră în Ardealul românesc«. *N. Iorga*, în »Neamul Rom«. nr. 68.

Numeri singuratici din »Răvaşul« 10 fileri.

»Răvaşul apare într'o broşură, elegantă forma sa nouă, aducând o poezie de Dafin, o schiţă de Melin şi pagini frumoase de păr. Dăianu. Se păstrează buna datină a ilustraţiilor. (»Neamul Românesc« p. 234.)

Sărbătoarea limbilor.

Mi a sosit o carte, dela un frate departe, din Roma: maica noastră. Acolo este o şcoală, veche şi cinstită. Pe fruntea ei nu e scris altceva, decât cuvintele Mântuitorului: *mergând învăţaţi toate popoarele!* Aici se cresc tineri de toate neamurile, cari se reslăţesc apoi până în cele mai ascunse unghiuri ale pământului, ducând lumină şi cultură. Poate că azi este odios să şi pomeneşti de numele aceluia institut: dar să nu uităm, că de aici ni-au răsărit şi nouă cele dintâi raze ale culturii; aici au învăţat cei dintâi dascăli ai noştri: Şincai, Maior, Clain; aici s'au crescut, până azi, aproape toţi bărbaţii de frunte ai bisericei unite. Aici avem şi acum în creştere 5 Români, tineri de nădejde mare. Dela unul dintre ei mi-a venit cartea din vorbă.

Fratele meu îmi descrie bucuria mare, ce a avut-o de curând. Ştim, că este în Colegiul Urban din Roma, în tot anul o festivitate deosebită: *sărbătoarea limbilor*. E una dintre cele mai vestite festivităţi în Roma, la care iau parte demnitari mari: cardinali, episcopi, profesori, preoţi, aristocraţi, conzuli, etc. Se cântă în cor, se face muzică şi se declamează poezii în toate limbile, cari au reprezentanţi în institut. Se zice, că e admirabil să ascuţi cântăreţii italieni, corul combinat cu orchestra, şi e şi mai minunat să vezi apărând pe scenă unul după altul, reprezentanţii diferitelor neamuri ale omenimei, declamând fiecare în limba sa câte o poezie, dulce, resonător. Tocmai cum se va fi mirat mulţimea din Ierusalim auzind fiecare în limba sa pe Apostoli, vestind măririle lui D-zeu (Faptele Ap. 2, 8)!

Aşa a fost şi în anul acesta. În 10 Ianuarie s'a dat o estivitate întru onoarea Cardinalului Gotti, prefectul propagandei, care şi-a serbat iubileul de 50 ani al preoţiei. Din programa festivităţii, o broşură elegantă, se vede, că s'a declamat în 32 limbi, între cari au fost, afară de limbile europene, japoneza, chineza, malabareza, zulu, cafra.

Româneşte a perorat amicul meu, *Victor Birlea*, tiner bănaşan, o poezie ocazională, compusă de dânsul. Aceasta poezie, deşi mi-o trimite spre folos privat, cu modesta observare, că nu a făcut-o cu pretenţii literare, eu totuşi sunt aşa de indiscret şi fiindcă aflu în ea multe gândiri frumoase şi pentru noi cei de acasă, o las să urmeze aici:

Curtea parochială din Cluj.

(Din broșura: »Biserica lui Bob în Cluj« de Dr. E. Dăianu, care se vinde în folosul reparării bisericii. Prețul: 1 cor. 30 fil.)

»Motto: Cătu-s de frumoase picioarele celor ce binevestesc pacea, ale celor ce binevestesc cele bune«.

Vă admir azi, fii păcii
 Și ai menirii mari și sfinte
 — Meditând chemarea voastră
 Cu a Profetului cuvinte!
 Și-s pătruns de bucurie
 Când prevăd, c'al vostru nume
 Vă străbate peste veacuri
 Și va fi mărit de o lume!

Înălțați-Vă deci mintea
 Și cuprindeți adevărul:
 Uu vrăjmaș avem: *șăcatul*,
 Ce'l aduse 'n lume »mărul«.
 Firei noastre atât de mîndre
 Și de libere deodată
 El răpi cerescu-i farmec
 El podoaba-i minunată;
 El i-a șters acel să'n tainic
 De iubire și splendoare:
 Chipul sfînt și fără nume
 Al Puterii Creatoare;
 Și un vâl cernit pe urmă,
 Aruncă pe a minții rază
 De soț trist dându-i *blăstămul*,
 Ce-i premerge și-l urmează.

Dar n'a fost așa sfârșitul
 Căci din simburul perzării
 Răsări voios și falnic
 Măndrul Soare al Mângăierii
 Umplând lumea, ce zăcea
 La 'ntunec de lumină
 Și dând iar' chipului nostru
 Maiestatea lui divină!

Ni-a venit Hristos, speranța
 Și 'nceputul mîntuirii;
 El cu vorba și cu fapta
 Ni-arătă calea mării!

Și V'a dat exemplu vouă
 Ce aveți steaua vieții 'n frunte
 Cei cu graiul blând și june,
 Cu fapte încă mărunte:
 Călăuzi ca să fiți lumii,
 Purtători de bună veste,
 Magii noi, din noua Lege,
 Și leac relelor funeste:

Ca pornind spre patru vânturi,
 S'adunați gințile 'ntruna
 — Din iubire așa și pace
 Împletindu-Vă cununa —

Ca să pliniți voi zicala,
 Și dorința cea din urmă:
 »Lumea 'ntreagă să devină
 Un Păstor numai și o turmă«;

Și zdrobind cu a voastră voce
 A blăstămului putere
 Să fiți noi Hristoși în lumea,
 Ce se naște 'n rău și pere;

Ca prin voi regenerarea,
 În veci să se înnoiască,
 Pân' va fi sufletul vrednic
 De mărirea sa cerească!!...

Ceialalți Români — fiind Românii acum ceî mai harnici elevi ai colegiului de Propagandă — asemenea s'au produs aproape toți cu câte o declamare. Așa Iuliu Hossu, tot cleric a declamat în limba internațională esperanto, Ioan Coltor dela Blaj, latinește, Gr. Papp (Orade) ungurește. Ceialalți străini — continuă amicul meu în epistolă — totu au onorat limba lor mamă, cum au știut. Însă »Nghdi« negrul cu buze roșii mac

şi cărnoase şi cu obrajii că ghetetele lustruite, plescăind cu limba consonanta lor naţională, a fost primit şi petrecut cu un vifor de aplauze!

Mie însă mai mare bucurie îmi face bucuria fraţilor mei, şi ştirea despre o manifestaţie de viaţă românească şi acolo, în depărtare.

Nicolae O. Brînzeu.

CRONICA.

— I. P. S. Metropolit Dr. Victor Mihalyi de Apşa s'a făcut membru fondator, cu 1000 cor. al »Asociaţiunii« pentru cultura poporului român din Maramureş spre »a lucra împreună — zice I. P. S. către vicarul T. Bud — ca să creşteţi ţărâniea întru speranţa bisericeii şi întru mângăierea patrii«.

— P. S. Sa Dpiscopul Dr. D. Radu a trimis 50 cor. pentru masa studenţilor români din Cluj, ca rescumpărarea gratulărilor de anul nou. Asemenea a dat mensei rom. din Oradea-mare 300 cor.

— Mandatul din Bogşa al d-lui dep. Coriolan Bredicean a fost nimicit; se va face alegere nouă. Petiţia în contra alegerii d-lui Dr. T. Mihali, a fost retrasă.

— În 5 Febr. se va pertacta la curtea cu juraţi din Cluj procesul d-lui V. E. Moldovan, fost redactor al »Orizontului«, acuzat cu agitaţie, iar în 11 Febr. procesul preotului Simion Zehan, din Breţc, asemenea acuzat cu agitaţie, pentru un articol publicat în »Unirea«.

— D-l Gerasim Domide, a fost numit protopop actual; ceea ce pentru noi cei mulţi ar fi un lucru de sine înţeles, decând a fost numit întâi la Bistriţa, după stările din dieceza Gherlei e o rară distincţie.

— D-l *Victor Macaveiu*, făcând cu succes deplin şi cel din urmă riguros din ştiinţele teologice, va fi promovat de Dr. la universitatea din Viena.

— D-şoara Valeria Ştefanica, fiica d-lui Vasile Ştefanica, prof. gimnazial şi dir. şcoalei civ. de fete din Beiuş, terminând cursul superior în Mindelheim (Bavaria), a dat la Academia de muzică din Augsburg examen de pian cu distincţie. Acest examen precelent, cu mare laudă se află remarcat şi în ziarul »Neue Augsburgurger Zeitung«.

— Broşurica »Biserica lui Bob« menită de Dr. E. Dăianu a se vinde în folosul reparării acestei biserici, a fost primită

favorabil de întregă presa. Vre-o 40 bărbați aleși au fost rugați a o desface în cercul cunoștințelor lor. D-l Ales. Mocsonyi aflând-o interesantă a comandat 10 es. spre a fi împărțite gratuit. S'au trimis la 10 institute și societăți de lectură în centrele mai de samă. D-l George Pop de Băsești a a rescumpărat 1 es. cu 10 cor. în folosul bisericei. Sperăm că în vederea scopului toți Românii de bine vor cumpăra-o. Prețul 1 cor. 30 fil.

— În *Gherla* reuniunea de cântări, condusă de inimosul profesor Anton Domide, va da al IV. concert la 3 Febr. n. în sala dela »Coroana«.

— În *Orlat*, reuniunea femeilor pentru înfrumșetarea bisericei gr.-cat. arangează producțiune de cor și teatru. În program cântări, declamări, monologuri și Ruga dela Chisetu, de los. Vulcan.

— În Macedonia 1950 de Români au fost omoriți de Greci în cursul anului 1906. Mai multe capete au dat ei, pentru limba română în biserică, decât coroane au dat ai noștri pentru biserică cea nouă din Cluj.

— La sfârșitul carnelului se va da în Budapesta o mare șezătoare românească în folosul societății »Petru Maior«. Se prevede a fi o mare manifestație culturală a Româniilor în capitala Ungariei.

— Foaia »*Românul*« din Cleveland O. (America) a împlinit un an de existență. A înființat acum și librărie românească.

— În *Bârlad* s'a dat un concert, sub conducerea harnicului profesor Bulbuș. D. Iorga a ținut o conferență despre vechile biblioteci: totul s'a făcut pentru înființarea unei biblioteci a poporului, căreia d-l Stroe Belloescu i-a făcut ajutor însămnat.

Cărți — Reviste — Ziare.

— În »Unirea« (nr. 2) mult material literar, în care se distinge un duios articol, despre Câmpie, de P. Suciș, adevărat glas dintrn adâncime, și Chestii contimporane — știință și credință — de colaboratorul nostru N. O. Brînzeu. În predica d-lui Dr. Nicolescu, la înmormântarea neuitatului baciș Ionaș, e foarte potrivit aleasă deviza: »Frații mei cei iubiți, nu mă uitați pe mine, când lăudați pe Domnul, ci vă aduceți aminte de dorul și de iubirea mea«.

— În »Lupta« (nr.ii 4—5) interesante amintiri despre Axente, de Delaletca.

— În *Făgăraș* a apărut o foaie săptămânală »Țara Oltului«. Încă n'am văzut-o.

— În Gherla va apărea la 1 Martie »Pedagogia română« revistă socială pedagogică. Va eși de 2 ori pe lună în format mare, ca Luceafărul, și va costa 10 cor. pe an. Director e d-l Anton Domide, prof. la preparandie.

— Studiul filozofic cunoscut al d-lui Alesandru Mocsonyi a apărut și în nemțește, sub titlul „Religion und Wissenschaft“ la Wilhelm Braumüller în Viena și Lipsca. Așteptăm acum cuvântul criticei germane.

— Organul *reuniunii învățătorilor* din dieceza Aradului consacră nr. 6, memoriei profesorului † Teodor Ciontea, dela preparandia din Arad. Reposatul s'a născut la 1846 în Deda, Ardeal, și a studiat în Blaj, Graz și Viena. A fost peste 25 ani profesor de pedagogie foarte devotat chiemării sale. A scris mai multe manuale de școală; s'a încercat și în poezie. I-se reproduce acum Moartea lui Optum, șeful Românilor în lupta cu Cinad (1031) scrisă în versuri de epopee. Nicu Stejerel, inimosul dascăl, elev al reposatului, îi închină frumoase versuri. Învățătorii număroși, cari au asistat la înmormântare, au început o colectă pentru a-i face monument la groapă. E frumoasă legătura sufletească a elevilor-dascăli cu fostul lor profesor și trebuie să o lăudăm.

— *Foaia diecezană* din Caransebeș publică (nr. 52.) pastorală de Crăciun a Episcopului Popea. Sfinția Sa înzistă pentru prudență pe toate terenele, cu deosebire în ce privește biserica, viața socială economică, dacă voim să asigurăm existența noastră aici pe pământ. Combate neînțelegerile în societate, concubinatele și risipa, luxul. »Toate neamurile« — zice Episcopul dela Caransebeș — să nizuiesc ca să se întărească... Tot așa trebuie să nizuim și noi, ca să ocupăm un loc cinstit între popoare... că poporul nostru este dăruit dela bunul Dumnezeu cu însușiri bune și frumoase, sufletești, trupești. Se cere înse prudență și înțelepciune ca să dezvoltăm tot mai mult aceste însușiri frumoase«.

— »Biserica și Școala« din Arad publică pastorală de Crăciun a Sfinției Sale Episcopului Ioan Pap, în care înzistă pentru luminare prin învățătură, întărirea școalelor și îmbrătoșarea învățăturilor. Asemănă starea neamului nostru cu alte neamuri, cu cari ne-a așezat D-zeu pe acest pământ, și zice, că neamul nostru »a rămas tare îndărăpt nu numai cu averea și bogăția, dar și cu vaza, cu cinstea și autoritatea«. De aceea pune la inima tuturor sa iubească lumina, cartea și învățătura; cel ce nu iubește învățătura nu se iubește pe sine, cel ce nu se iubește pe sine nu iubește pe D-zeu și acela a călcat legea și nu are mântuire«.

Se dă și o predică de anul nou de Tr. I. Magier și se anunță cu cuviință și Predicile lui Petru Maior, lucru pe care unele foi, ce asemenea le-au primit, potrivit primordiilelor regule de cuviință, neglija a face.

— A apărut: *History of the Orthodox Church in Austria-Hungary I. Hermannstadt*, by Margaret G. Dampie. Published for the Eastern Church Association. London, 1905. VIII. 180. (Istoria Bisericii orientale în Austro-Ungaria. I. Sibiul, de Margareta G. Dampie. Publicată prin Asociațiunea bisericească orientală).

N'am cetit despre apariția cărțicelei acesteia în nici o foaie *) sau revistă românească, dar cetesc în una ungurească, din care scot aceste notițe. „Budapesti Szemle“, revista Acad. mag. aduce recenziunea acestui op făcută de Kropf Lajos, care știe românește, cunoaște pe Români și a criticat și opul dlui Iorga »Gesch. des Rom. Volkes«. (Századok, nr. dec. 1906). Asociația engleză pentru bisericile orientale a edat până acum cărți despre biserica siriacă și rusească, iar acum se ocupă de mitropolia noastră dlș Sibibiu. Ungurii sunt superați pe d-ra Dampie, pentrucă s'a folosit de istoria lui Șaguna, care e an timaghiar. Intreagă istoria se ocupă mai mult de faptele și viața lui Șaguna, cum de fapt istoria mitropoliei din Sibiu se leagă în mod eminent de numele acestui arhieru.

După ce muri Șaguna, zice d-șoara Dampie, a fost îngropat »în mijlocul lamentărilor poporului român, cari au recunoscut, că în el au pierdut nu numai pe arhierul mare, ci și un bărbat mare național. După moartea lui soartea Românilor din Austro-Ungaria, a clerului cât și a poporului, arată o ameliorare gradată, deși fără îndoială rămân încă multe de făcut, ce numai cu vreme și prin o creștere mai extenzivă se va putea întâmpla«.

Nu este în aceasta oare care aluzie la o altă țintă a Asociației bisericești orientale, care este: a propaga între bisericile orientale doctrinele și principiile bisericii anglicane, pentru a realiza un scop, ce nu au putut face în veacul XVII. prin Ciril Lucaris și la noi George Rákocy: a uni biserica orientală cu cea protestantă?...
Nicolae O. Brnzeu.

*) Notița aceasta s'a scris înainte de a se 'anunța în »Lupta« cartea de care vorbește, și numai din pricina îmbulzelii a remas afară, deși culeasă, din 2 nri anteriori.
Red.

»Predicile lui Petru Maior« legate frumos, vol. I.—II, costă 7 cor. + 50 fil. posta.

„Răvaşul“ Clujului.

— Pentru *repararea bisericei* lui Bob au mai binevoit a da ajutoare: Gavrilă Stanciu, 1 cor. Dna Pop, (Ferencz József u. 45) 10 cor. Ioan Conda, 1 cor. Andreiu Pop, preot în Laposbaia 1 cor. Mihail Hodârneau, preot gr.-cat. Pata, 1 cor. 70 fil. Văd. Irina lui Nic. Ilieş, Krizbai u. 3. 2 cor. Dem. Muşeşan, 1 cor. Nicolae Coloji, 1 cor. Alb Onisie (din vii) 1 cor. Iosif Mihiu, măestru pantofar, Pata u. 1 cor. Ioan Neagu, preot în Draşov, 2 cor. Tuturor mulţămită şi D-zeu să le răsplătească.

— În folosul fondului pentru noua biserică în Cluj au binevoit a-şi rescumpăra felicitările de anul nou; Iuliu V. Albini şi dna Elena n. Jancu, Zlatna, 5 cor. Valeriu Pop, preot Cluj-Mănăştur 2 cor. Aurel Poruţiu, v.-protopop în Dezmir 6 cor. A mai dăruit 2 cor. Ioan Sântejudean, cur. primar în Someşfalău.

Poşta Redacţiei şi Administraţiei.

— »*Cătră popor*« nu se poate publica. Ne-ar fi plăcut dacă ai fi scris aşezat, cu cumpătul artei şi liniştea învăţăturei întemeiate. Scrisul a cesta ar rămânea şi ar lăsa urme de lumină. Svăpăierea unor cuvinte inimoase — cari totuşi nu spun mai mult decât cele 3 versuri ale potelui — trec ca potopul unui pârău umflat şi spumos. În vr'un ziar, care are zilnic de umplut coloane, poate avea loc, la noi înse nu. Acolo se face economie estensivă, la noi intensivă. În lumea de azi economia intenzivă se preţuieşte pe terenul agrar; noi o preţuim şi pe cel intelectual. Scurt, bine, ales. Lumea n'are multă vreme de pierdut; bine înţeles lumea care nu ceteşte din plictiseală, ci pentru procopseală. Asta să-ţi fie cinozura. Mai bine doue cuvinte cu scaun, de cât o sută de vorbe spumoase, dar fără multă grăunte. — »*Mama*«. Versuri bune, espunere frumoasă, limbă îngrijită, dar subiectul e străin. Ca un fragment dintr'un roman fioros. În roman s'ar mai înţelege, din antecedente şi urmări, dar aşa? Coboară-te în lumea noastră românească, culege-ţi din ea ideile şi scrie pentru ea, atunci publicăm bucuros. — *Sera*. Se va publica. Ne bucurăm.

D-lui T. B. în B. Formatul e chestie de gust. Noi socotim, că cea ce e de cetit trebuie în primul loc apretiat, fiind cuprinsul hotărîtor, ear nu învelişul. Formatul înse îşi are esplicarea sa. Trebuia să ținem hârtia din trecut fiind comandată înainte şi potrivită pentru ilustraţiuni. Voim înse şi noi îmbunătăţiri: vom da înveliţoare, pe care se vor pune inseratele; vom da un cap de titlu lucrat artistic, cu motive româneşti, la sfârşitul anului table frumoase pentru a lega colecţia întreagă, în formă curat de lux şi — la anul viitor şi un format de hârtie mai mare. Altfel observaţi »*Floarea Darurilor*«, are format de aceeaşi mărime.

Sucitit prin lege!

Fiecare imitație va fi pedepsită!

Veritabil e numai Balsamul lui Thierry

cu sămnuțul călugărițelor. 12 sticle mici sau 6 duble sau o sticlă mare patent costau K. 5.

Alfia Centifolia lui Thierry
contra ranelor, inflamațiilor, vătămurilor
5 tighii K. 3'60. Se trimite sau pe lângă ram
bursă sau trimițând banii înainte.

Aceste două mijloace sunt foarte cunoscute.

Adresa: **A. Thierry, Pregrada**
la Rohits-Sauerbrunn.

Depou în cele mai multe farmacii. Broșuri cu
multe scrisori de mulțămintă se trimite gratuit.

Cine suferă de (nevoie)
sgârșiri și stări ner-
trimitte gratis și franco dela

Epilepsie

voase, se ceară broșura
despre Epilepsie, care se

trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,«
Frankfurt a. Main. 15—52

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește **asigurări pe viață**
pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual	Avere proprie
Cor.: 34,600.000	Cor.: 274,000.000

Dividende solvite	Despăgubirii de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4
în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

TEODOR V. PĂCĂȚIAN

Cartea de aur

sau

Luptele politice naționale
ale Românilor de sub
coroana ungară

Vol. IV.

Dieta din 1865—1868.
Legea de naționalități.
Discuția asupra proiectelor
telor de lege.

— 8° mare 864 pag. —

Prețul: 10 cor.

Tipografia „Carmen“ Petru P. Barițiu în Cluj.